

היום נלמד בעזרת ה':

בבא בתרא דף קעו

למדנו במשנה - הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין

וכו'. מלווה שמוציא שטר שבו כותב הלווה בכתב ידו שהוא חייב למלוה כסף, ועל השטר הזה אין עדים חתומים. המלווה יכול לגבות את הכסף רק מנכסים בני חורין. (משום שדוקא אם יש עדים על השטר יש פרסום לדבר, והיה על הקונים קרקעות מהלווה להיזהר על כספם. מה שאין כן כשאין עדים על השטר).

בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן: אם המלווה לקח את השטר שכתב לו הלווה שהוא חייב לו כסף, והלך איתו לבית דין, ובא הלווה והודה בפני בית דין שהוא כתב את השטר, ובית דין כתבו שהשטר 'מקויים'. האם השטר נהפך להיות כשטר חוב רגיל שיש בו שעבוד נכסים? משום שאפילו שלא כתוב בשטר שהנכסים של הלווה משתעבדים, אך הרי הדין הוא 'אחריות טעות סופר היא' כלומר שטר שחתומים בו עדים ולא כתוב בו אחריות (= שעבוד נכסים לחוב) זו רק טעות של הסופר, אבל בכל מקרה יש בו שעבוד נכסים. ואם כן כאשר בית דין חותמים על השטר שהוא מקויים, הם נותנים לו את התוקף של שטר עם עדים וניתן לגבות בו מנכסים משועבדים.

או שבית דין רק מחזקים את הכח של השטר הקיים אך לא נותנים לו כח חדש. דהיינו כל המשמעות של 'הקיום' כדי שאם ימות הלווה לא יוכלו היורשים לטעון שהשטר מזויף. אבל השטר נשאר עם התוקף שהיה לו דהיינו גבייה מבני חורין בלבד.

אמר ליה - אף על פי שהוחזק וכו'.

קושיא: **מתיב רמי בר חמא שלשה גיטין פסולין:** שלשה גיטין פסולים לכתחילה, אבל אם האשה התחתנה לאחר שהתגרשה באחד מהגיטין הללו, הוולד שנולד לה מבעלה החדש כשר ואינו ממזר. כלומר שהגט כשר בדיעבד. 1. גט שכתב הבעל בכתב ידו ולא חתמו עליו עדים. 2. גט שחתומים בו עדים אבל לא כתוב בו זמן

(- תאריך כתיבת הגט). 3. גט שכתוב בו זמן אבל יש בו חתימה רק של עד אחד. שלושת הגיטין הללו כשרים מדאורייתא ופסולים מדרבנן.

רבי אלעזר חולק ואומר - אע"פ שלא חתומים עדים בגט, אלא שהבעל נתן לה אותו בפני עדים, הגט כשר לכתחילה. כי לדעת רבי אלעזר עדי המסירה נותנים את התוקף לגט. וכמו כן שטר הלואה שנמסר על ידי עדים כשר למרות שאין בו חתימות עדים, והמלוה גובה מנכסים משועבדים.

אם רבי אלעזר אומר שבשטר הלוואה יש שעבוד נכסים גם בלי חתימות עדים, כל שכן שכאשר בית דין מקיימים את השטר הנ"ל שניתן לגבות בו מנכסים משועבדים!

תירוץ: שאני התם דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה: רבי אלעזר מדבר על שטר הלואה שנכתב על מנת לגבות בו מנכסים משועבדים. אלא שרבי אלעזר סובר שעדי מסירה כרתי, ולכן לא צריך עדי חתימה. אבל אנחנו מדברים על שטר שכתב הלווה שבו הוא רק מודה שהוא חייב למלווה כדי שלא יוכל להתחמק לאחר זמן שהוא פרע את החוב, אך השטר הזה לא נעשה כלל בלשון של שטר הלוואה רגיל שגובים בו ממשועבדים. ולכן ההלואה נחשבת למלוה על פה, ולא מועיל שאחר כך הלך המלוה וקיים את השטר בבית דין. כי בית דין לא יכולים לתת לשטר כח שלא היה בו מתחילה, וכאמור הוא נכתב שלא על מנת לגבות בו ממשועבדים.

למדנו במשנה - ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': שטר שמתחת חתימות העדים כתב הערב 'אני פלוני בן פלוני ערב להלוואה', המלווה יכול לגבות רק מנכסים בני חורין של הערב ולא מנכסים משועבדים שלו (כלומר שנמכרו לאחרים). כי העדים לא חתמו על הערבות הזו, ואם כן הערבות נחשבת ל'מלוה על פה' שגובה רק מנכסים בני חורין.

אמר רב קודם חיתום שטרות: אם כתוב בשטר שהערב מקבל על עצמו את הערבות, לפני החתימות של העדים בשטר, המלווה גובה מנכסים משועבדים של הערב. כי יש כאן שטר בעדים שהערב התחייב לשלם למלווה, והרי זה כמו 'מלוה בשטר'. אבל אם הערב כתב ערבות לאחר חתימות העדים, המלווה גובה רק מנכסים בני חורין של הערב, כי העדים לא חתמו על הערבות.

זמנין אמר רב: אלא שלפעמים אמר רב שאפילו אם הערבות כתובה קודם חתימות העדים, המלווה גובה רק מנכסים בני חורין. ואם כן קשיא דרב אדרב!

תירוץ: לא קשיא הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב: אם כתוב בשטר 'פלוני ערב', אין הכרח שהערבות שייכת לנוסח של השטר, ויתכן שהעדים

חתמו רק על הנוסח של השטר ולא על הערבות. אבל אם כתוב 'פלוני ערב' (ב-ו) 'החיבור), הערבות היא חלק מהשטר והעדים חותמים גם עליה.

ור' יוחנן אמר: אפילו אם כתוב 'פלוני ערב' והעדים חותמים על כך, גובה רק מנכסים בני חורין.

קושיא על רבי יוחנן: **מתיב רבא - עדים החתומין וכו'.** יש דין שאם כתוב בשטר "פלוני אמר לנו כיתבו וחיתמו לפלוני שאני חייב לו מנה, וכיתבו בו שאני שואל בשלומי" וחתמו על כך העדים, השטר פסול. כי אנו חוששים שהעדים חתמו רק על השאלת שלום ולא על החיוב ממון.

ואמר רבי אבהו: ואמר על כך רבי אבהו - רבי יוחנן פירש לי את הדין הנ"ל, אם כתוב בשטר 'שאלו בשלום פלוני' אכן השטר פסול. אבל אם כתוב 'ושאלו בשלום פלוני' (ב-ו) 'החיבור) השטר כשר, כי העדים חותמים על כל הנוסח.

תירוץ: **הכא נמי דכתב פלוני ערב וכו'.** אכן גם כאן רבי יוחנן אמר שאם כתוב בשטר 'פלוני ערב' גובה רק מבני חורין. כי העדים לא מעידים על הערבות.

קושיא: **אי הכי היינו דרב:** אם כן רבי יוחנן סובר כמו רב ואינו חולק עליו! תירוץ: **אימא וכן אמר רבי יוחנן:** יש לגרוס 'וכן אמר רבי יוחנן' כמו רב.

למדנו במשנה - מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': רבי ישמעאל סובר שערבות הכתובה בשטר לאחר חתימות העדים, גובה המלוה מנכסים בני חורין של הערב. בן ננס חולק וסובר שאינו גובה כלל, כי המלווה לא נתן את ההלוואה בגלל הערבות של הערב. והרי זה כמלווה החונק את הלווה בשוק שיחזיר לו את החוב, ובא אחד ואמר לו עזוב אותו ואני אשלם לך את החוב, שהוא פטור מלשלם.

אמר רבה בר בר חנה וכו' הלכה כמותו: כמו רבי ישמעאל.

איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל: האם רבי ישמעאל מודה לבן ננס בחנוק את חבירו שהערב פטור מלשלם, כי הוא התכוין רק לעשות מצוה להציל את חבירו מחניקה אך התכוין באמת להתחייב לשלם. או שבגלל הצער של חבירו הוא הסכים להתחייב לשלם.

תא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק: שהערב חייב לשלם.

שאלה: **הלכה כמותו או אין הלכה כמותו? תשובה:** תא שמע דכי אתא רבין וכו'.

אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מיזו משתעבד: אדם שנעשה ערב במקרה של 'חנוק' הנ"ל ועשה קנין על הערבות הזו, נכסיו משתעבדים לתשלום הערבות.

מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין: הגמרא מדייקת שדוקא בחנוק צריך לעשות קנין כי יש לחשוש שהערב התכוין רק להציל את חברו, אבל בערבות רגילה אין צורך בקנין כדי שהערב יתחייב.

ופליגא דרב נחמן: רב נחמן חולק על רב יהודה וסובר שערב רגיל צריך קנין. אנו לומדים זאת מדבריו שאמר 'ערב של בית דין לא צריך קנין'. משמע שדוקא ערב שבית דין קראו לו אינו צריך לעשות קנין, כי בגלל ההנאה שבית דין מאמינים לו הוא מסכים להשתעבד ולשלם. אבל ערב סתם לא.

והלכתא: א. ערב שעל סמך הערבות שלו המלווה מסכים להלוות את הכסף, הערב מתחייב גם בלי לעשות קנין. (ואם כתוב זאת בשטר לפני החתימות, המלווה גובה מנכסים משועבדים). ב. ערב שמתחייב לאחר שהמלווה כבר נתן את המעות אינו מתחייב בלי לעשות קנין (אפילו אם הערבות כתובה בשטר). ג. ערב דבית דין לא בעי קנין וכו' כ"ל.

הדרן עלך מסכת בבא בתרא

סיימנו את השער **השלישי** (בבא בתרא = שער שלישי)

בסוגיות הניזקין,

נתפלל לבנין הבית השלישי

ולסילוק האויבים והמזיקים